

УДК 330.341.30

Павлюк Л. В., к.е.н., доцент,
Луцький національний технічний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗДІЙСНОВАНИХ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У САДІВНИЦТВІ

У науковій публікації розглядаються питання дослідження здійснюваних бізнес-процесів у садівництві для підвищення їх прибутковості.

Ключові слова: бізнес-процес, садівничі підприємства, виробничо-господарська діяльність, прибутковість.

Pavliuk L.

RESEARCH OF CARRIED OUT BUSINESS PROCESSES IN GARDENING

In the scientific publication are discussed the research carried out by business processes in gardening to improve its profitability. Research of carried out business process allows to identify the stage of production and economic and marketing activities of the enterprise on which there is a profit or loss to evaluate it and anticipate the situation.

As it was investigated, in Ukraine the main producers of horticultural products in the future will remain specialized agricultural farms, which have the optimal planted area of fruit and berry crops, special techniques for cultivation of soil for crops, machinery for harvesting, private fruit storage, refrigerators and warehouses for product storage and further processing.

At the present stage of development, almost all organizations are trying to implement their business processes with maximum yield, which will ultimately lead to competitiveness and success of horticultural enterprises. The studies the success of the implemented business processes is the basis for the development of future plans for the development of enterprises in the development of strategy, planning optimal production volumes, justification and profitability and the like.

Key words: business process, horticultural enterprises, production and business activities, profitability.

Павлюк Л. В.

ИССЛЕДОВАНИЕ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ В САДОВОДЧЕСТВЕ

В научной публикации рассмотрены вопросы исследования бизнес-процессов в садоводстве для повышения их прибыльности.

Ключевые слова: бизнес-процесс, садоводческое предприятие, производственно-хозяйственная деятельность, прибыльность.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Для розуміння важливості дослідження здійснюваних бізнес-процесів необхідно зрозуміти весь механізм функціонування будь-якого підприємства в цілому, та садівничих підприємств, зокрема. Дослідження здійснюваних бізнес-процесів дозволяє виявити етап виробничо-господарської чи збутової діяльності підприємства, на якому виникне прибуток чи, навпаки, збиток, оцінити його та передбачити ситуацію.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питанням дослідження здійснюваних бізнес-процесів на підприємстві присвятили свої наукові праці багато дослідників, а саме: Т. Дейвенпорт, В. Е. Демінг, К. С. Есселінг, Е. Г. Ойхман, Е. С. Кравченко, В. Міллар, Є. М. Попов, М. Портер, М. Хаммер, Д. Харрінгтон, Авг. В. Шеєр, Л. В. Фролова та багато інших українських та зарубіжних вчених.

Цілі статті. Головною ціллю статті є розгляд основ дослідження здійснюваних бізнес-процесів у садівництві та доведення важливості їх виділення.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сьогодні, не дивлячись на велику кількість різноманітних визначень поняття «бізнес-процес», не існує стандартного нормативного визначення, що стосується досліджуваного терміну. Нами запропоновано під бізнес-процесом розуміти сукупність певних дій, успішне здійснення яких призводить до перетворення

вхідних ресурсів (сировини, матеріалів, інформації) до вихідних результатів (готової продукції чи послуг) з подальшою їх реалізацією аж до виникнення цінності та отримання чистого прибутку. Дослідження здійснюваних бізнес-процесів має виняткове значення, адже завдяки цьому ми завжди абсолютно точно зможемо визначити на якому етапі виробничого процесу буде виникати прибуток чи збиток.

Сьогодні, значну частину продовольчих запасів України складає продукція, що вирощується у сфері рослинництва, зокрема, садівництва, а природно-кліматичний та економічний потенціал країни сприяє формуванню високих врожаїв плодових культур.

З огляду на це, підприємства, які займаються вирощуванням садів, відчувають гостру потребу в подальших напрямках успішного розвитку садівництва, спираючись на багатий досвід, що накопичений як вітчизняними, так і зарубіжними підприємствами. Вітчизняні підприємства чекає нелегкий та повільний перехід на інтенсивний та суперінтенсивний розвиток сучасного садівництва і впровадження новітніх технологій для підвищення прибутковості та ефективності діяльності таких підприємств.

В Україні при достатньо-високому рівні розвитку техніки та технології, можна успішно вирощувати майже всі плодово-кісточкові (вишні, черешні, сливи, аличу, абрикос) та плодово-зерняткові (яблуни, груші) або плодово-ягідні культури (смородину, лошину, полуницю, суницю) тощо.

В умовах постійного зростання матеріального добробуту населення регіону та підвищення культури харчування, змінюється також структура споживчого кошика в сторону збільшення питомої ваги овочів та фруктів. Сучасні наукові дослідження вчених та медиків доводять, що постійне вживання овочів та фруктів повинно стати нормою, особливо, для тих споживачів, що піклуються про своє здоров'я. Саме ці фактори, включаючи доцільність використання природно-економічного потенціалу для вирощування цієї сільськогосподарської продукції і є наріжним каменем та орієнтиром розвитку садівництва.

Як стверджують вітчизняні вчені О. Л. Бурляй, А. П. Бурляй та А. О. Харенко, важливість цієї галузі полягає у виробництві виключно цінних продуктів харчування, які мають лікувальні властивості. Як відомо, кілограм плодово-ягідної продукції у середньому складає близько 15 % добової норми споживання середньостатистичної дорослої особи. При умові достатнього споживання продукції садівництва якість харчування людини значно зростає, одночасно збагачується і її раціон [1, с. 249].

Сучасний стан розвитку садівництва в Україні характеризується нестійкою тенденцією за досліджувані роки. Але у загальному підсумку спостерігається зниження обсягу виробництва з 2902 тис. тонн у 1990 році до 2007 тис. тонн у 2016 році.

Що стосується урожайності плодових та ягідних культур, то у 1990 році вона була достатньо низькою – 42,7 ц з 1 га площі збирання, а у 2016 році – вже зросла до 101,9 ц з 1 га площі збирання. Тобто спостерігається зростання врожайності плодових та ягідних культур більше ніж у 2 рази, що пояснюється накопиченим досвідом вирощування таких культур, використанням нових високоврожайних сортів та застосуванням новітньої техніки, технології та нових методів обробітку ґрунтів (табл. 1).

Таблиця 1
Статистичні дані щодо виробництва та врожайності
плодових та ягідних культур в Україні [2]

Роки	Виробництво плодових та ягідних культур, тис. тонн	Урожайність плодових та ягідних культур, ц з 1 га площі збирання
1990	2902	42,7
1995	1897	29,8
2000	1453	38,4
2005	1690	63,7
2010	1747	78,2
2014	1999	95,2
2015	2153	104,5
2016	2007	101,9

Для наочної демонстрації динаміки виробництва плодово-ягідних культур сформуємо рис.1.

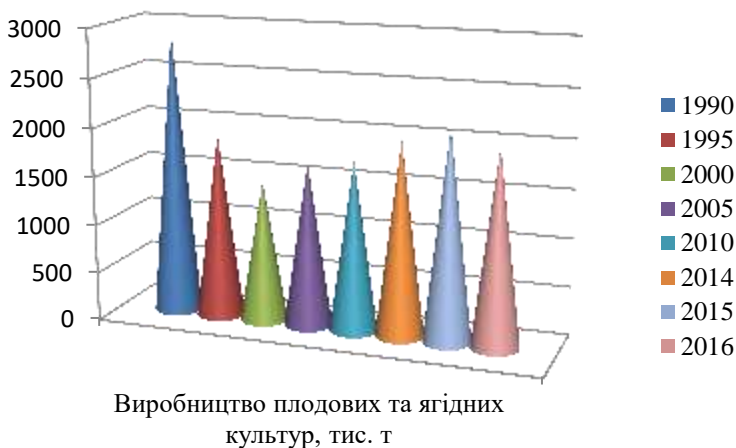

Рис. 1. Динаміка зміни обсягу виробництва плодово-ягідних культур в Україні за 1990 – 2016 роки

Як видно з рисунка, в Україні виробництво плодово-ягідних культур було найвищим у 1990 році, а найнижчим – у 2000 році. Отже починаючи з цього ж року поступово починають зростати обсяги виробництва продукції садівництва.

Що стосується врожайності плодових та ягідних культур, що вирощуються в Україні, то динаміка її зміни подана на рис. 2.

Зрозуміло, що основними виробниками продукції садівництва в перспективі залишаться спеціалізовані агропромислові господарства, які мають оптимальну площу насаджень плодових та ягідних культур, спеціальну техніку для обробітку ґрунтів під насадженнями, техніку для збору врожаїв, власні плодосховища, холодильники та склади для зберігання продукції і подальшої її переробки [3].

Очевидно, що у деяких випадках ми можемо запозичити досвід вирощування та підвищення врожайності плодових

культур успішних садівничих підприємств Польщі, Білорусії чи Угорщини. Але, з огляду на дещо специфічні природно-кліматичні, екологічні та соціальні умови, зокрема, у Волинській області, вони не дозволяють без суттєвих доопрацювань та значних фінансових впливань використовувати новітні технології в садівництві.

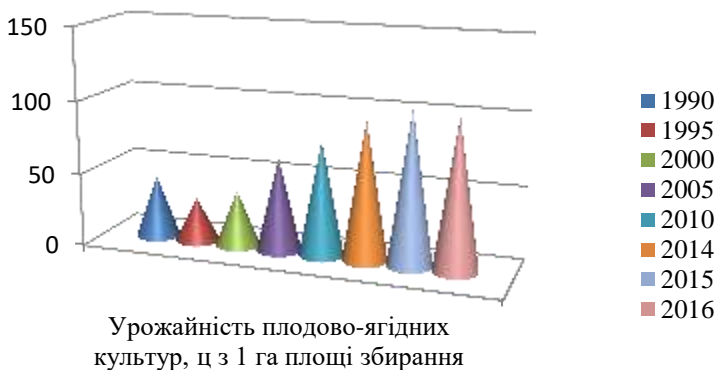

Рис. 2. Динаміка зміни урожайності плодово-ягідних культур в Україні за 1990 – 2016 роки

Відповіді на ці та інші нагальні питання вітчизняні підприємства повинні шукати самі, спираючись на досвід практичної діяльності, а також враховуючи специфіку економічних і господарських відносин, що склалися на сучасному етапі розвитку. Найперше, необхідно визначитися з самою моделлю майбутнього садівництва з огляду на сучасні вимоги, що висуваються до так званого «інтенсивного садівництва». Для того, щоб ідея вітчизняного інтенсивного садівництва була впроваджена якнайшвидше, необхідно мати певну програму дій.

Сьогодні, існує Галузева програма розвитку садівництва України на період до 2025 року, яка зазначає про те, що «Україна має значні переваги перед європейськими державами за природно-економічним потенціалом для влаштування промислового садівництва» [4].

Згідно цього документа, перспективною метою розвитку садівництва в Україні повинно бути:

– нарощення обсягів виробництва плодкових та ягідних культур;

– більш повне насичення продовольчого ринку якісною та безпечною продукцією садівництва;

– перехід від хімічних методів обробки врожаїв до біологічних з метою випуску екологічно-чистої продукції;

– впровадження «високоінтенсивного садівництва» через використання новітніх технологій та досягнень науковців у цій сфері.

Отож, підсумовуючи вищевикладене, можна зазначити, що вирішення всіх проблем і спірних питань, які стосуються практичного освоєння інтенсивних технологій для виробництва конкурентоздатної і високоякісної плодово-ягідної продукції, повинно спиратися на дослідницький матеріал і науковий потенціал, що накопичений як на вітчизняних підприємствах, так і на успішних зарубіжних підприємствах.

Висновки. Отож, на сучасному етапі розвитку абсолютно всі підприємства намагаються здійснювати свої бізнес-процеси з максимальною прибутковістю, що в кінцевому результаті призведе до підвищення конкурентоспроможності та успішності садівничих підприємств. Саме дослідження успішності здійснених бізнес-процесів береться за основу під час розробки перспективних планів розвитку підприємства, під час розробки стратегії, планування оптимальних обсягів виробництва продукції, обґрунтування прибутковості та рентабельності тощо.

1. Бурляй О. Л. Сучасний стан розвитку садівництва в Україні / О. Л. Бурляй, А. П. Бурляй, А. О. Харенко // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2013. – Вип. 82. – С. 249–259.
2. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Економіка та організація промислового садівництва України : монографія / О. М. Шестопаль, В. А. Рульєв, П. В. Кондратенко та ін. / за ред. О. М. Шестопаля. – К. : ННЦ ІАЕ, 2010. – 334 с.
4. Галузева програма розвитку садівництва України на період до 2025 року. Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>